

Kulturdepartementet

Deres ref:

Vår ref: 2019/55657-3

Arkivkode: 008

Dato: 29.11.2019

Høring 2019 - NOU 2019 : 9 - Ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiver - høringssvar fra Bufdir

Vi viser til høringsbrev fra Kulturdepartementet datert 01.07.2019 – NOU 2019:9 Fra kalveskinn til datasjø – Ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiver.

Her følger Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets svar på høringen.

Til kapittel 1 – Innledende bestemmelser

Vi ser at utkast til ny lov, sammenliknet med gjeldende arkivlov, i mye større grad vektlegger et samtidsperspektiv i formålsparagrafen. Det synes vi er svært positivt. Utvalget foreslår også en utvidelse av lovens virkeområde, slik at den sammenfaller med offentleglovas virkeområde. Det tror vi er et helt nødvendig grep, spesielt med tanke på nye måter å løse arkivfaglige oppgaver på, jfr. nye organisasjonsformer, offentlige selskaper, sentre for fellestjenester med mer.

I §1 – Lovens formål – fremkommer det tydelig at loven blant annet har som formål å «bevare og videreutvikle Norge som rettsstat og demokrati.» Det er bra at det slik tydelig understrekes at loven har som formål å legge til rette for innsyn i forvaltningen, for å sikre informasjons- og ytringsfrihet, demokratisk deltakelse og ikke minst rettssikkerhet for den enkelte. Dette formålet er også nevnt i offentleglova, og vi ser det som en styrke at disse lovene forsterker hverandres budskap.

Lovens formål er å sikre dokumentasjon om samfunnet. Det gjelder å ta vare på det som *er* skapt, men også å påse at dokumentasjon *blir* skapt. Vi synes det er positivt at formålet understreker at virksomheter og innbyggere skal kunne bruke dokumentasjonen til å forstå ikke bare fortiden, men også samtiden, for å lære og utvikle samfunnet. Samtiden kan forstås både i lys av fortiden og i lys av de prosesser som foregår i dag. Dette forutsetter dokumentasjon av virksomhetsprosesser som er dekkende og fullstendige nok til å gi dem transparens.

I §5 – Definisjoner – ligger det forslag til nye begreper og nye definisjoner for eksisterende arkivfaglige begreper. Vi mener at en slik bruk av mer allmennspråklige begreper og en modernisering av begrepene vil

kunne gjøre dialog og kommunikasjon med saksbehandlere, ledere og andre faggrupper internt i virksomhetene enklere.

Til kapittel II – Plikt til å dokumentere og bevare dokumentasjon §§6-15

Dette kapitlet tar for seg plikter til å dokumentere og innfører krav om en dokumentasjonsstrategi. Dokumentasjonspliktene knytter seg blant annet til kommunikasjon, avgjørelser, automatiserte rettsanvendelser, informasjonssystemer, databaser og registre. Slik vi ser det, er det en positiv endring i fokus fra det som tidligere ble regnet som inngående og utgående dokumenter til nå å dokumentere prosesser.

En av de nye og konkrete dokumentasjonspliktene knytter seg til «plikt til å dokumentere virksomhetens kommunikasjon». Her forstår vi det som at det handler om e-post mellom enkeltpersoner i og mellom virksomheter. Frem til nå har vi vært avhengig av at enkeltpersoner har tatt stilling til om e-postutvekslingen har vært arkiverdig, noe som i praksis har gjort at svært lite har havnet i arkivene. Forslaget medfører at det blir virksomhetenes ansvar å sørge for verktøy som sikrer at dette kan skje på en automatisert måte. Vi mener at det er et godt forslag å erstatte journalføringsplikt og arkiveringsplikt med dokumentasjonsplikt, og å legge ansvaret for å ha kontroll på sin dokumentasjon på virksomhetene, og ikke den enkelte ansatte.

§6 oppstiller krav om at hver virksomhet skal utarbeide en dokumentasjonsstrategi, og at det er et ledelsesansvar. Strategien må sees i sammenheng med virksomhetens øvrige internkontroll og risikostyring, og dreier seg om virksomhetens eget behov for dokumentasjon. Prosessen med å utarbeide en dokumentstrategi vil kreve involvering av ledelsen, arkivkompetansen, mellomledere, medarbeidere og IKT-kompetanse, og vil bidra til en etterlevelse av arkivloven gjennom bevisstgjøring om egne behov og prosesser. Vi ser behov for en mer bevisst bruk av ulike kommunikasjonskanaler som er tilgjengelige og tatt i bruk. Vi støtter derfor kravet i bokstav b) om beskrivelse av virksomhetens bruk av kommunikasjonskanaler, herunder sosiale medier.

I §7 fremkommer det en tydelig adgang til å dokumentere i felles systemer. Vi tror det vil kunne bidra til at man i større grad kan se dokumentasjonen som et samlet resultat av en helhetlig saksbehandlingsprosess. Vi merker oss at dokumentasjonspliktene er forholdsvis detaljerte, noe som kan åpne for mistolkninger, og at man risikerer å velge bort viktig dokumentasjon med stor informasjonsverdi.

Utvalget foreslår en ny arbeidsdeling mellom offentleglova og ny arkivlov. Det å sikre dokumentasjon skal ivaretas av ny arkivlov, mens offentleglova skal regulere og ivareta pliktene til å gi innsyn i dokumentasjonen. På bakgrunn av dette er lovutkastet utformet uten krav til journalføring, og legger opp til at bestemmelsene om journalføring inntil videre hjemles i offentleglova. Dette kan være en hensiktsmessig måte å løse dagens utfordringer knyttet til journalføring på, men vi ser det som helt nødvendig at det er nye løsninger på plass før journalføringsplikten fases ut. Finnes ikke de nye løsningene, kan vi risikere at offentlighetens tilgang til dokumentasjonen blir svekket.

§ 8 – Plikt til å dokumentere virksomhetens kommunikasjon – Vi støtter intensjonen i forslaget om at forvaltningen skal dokumentere sin eksterne kommunikasjon. Frafall av journalføringsplikten i ny lov krever imidlertid at den nye loven, i større grad enn det som foreslås, angir hva slags innhold virksomhetene er pliktig til å dokumentere. Dersom lovforslaget blir stående uten mulighet til å avgrense dokumentasjonsplikten, basert på kriterier for utvelgelse som f.eks. informasjonsverdi, vil det medføre et større behov for ressurser å ivareta denne dokumentasjonen.

Til kapittel V – Langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring av arkiver

Lovutkastet foreslår i dette kapitlet flere endringer som vil påvirke arbeidet med bevaring og kassasjon. Kassasjon er foreslått endret til sletting, og dataminimering foreslått som begrep om prosess knyttet til personvernforordningen. Kassasjon er et innarbeidet begrep, mens sletting kan gi en del andre assosiasjoner, og da særlig knyttet til personvern. Lovutkastet legger til grunn at bestemmelser om kassasjon ikke lenger skal fastsettes i arkivlov med forskrifter, men i særlovgivningen. Vi har noen betenkinger ved at slettebestemmelsene i særlovgivningen kan ha andre perspektiver enn hensynet til arkivbevaring. Vi mener derfor at Nasjonalarkivets rolle som statens fagorgan med spesialkompetanse på bevaringsvurdering og langtidsbevaring må ivaretas, og da gjerne via en forskriftskompetanse.

Til kapittel VIII – Tilsyn, sanksjoner og straff

Vi merker oss at i §§41-43 gis Nasjonalarkivet tilsynsmyndighet som i dag. Det som imidlertid er nytt er muligheten til å ilegge sanksjoner – tvangsmulkt – hvis fristen for oppfyllelse av pålegg ikke følges. Dette tror vi vil være et klokt grep og noe som gir mer tyngde til pålegg gitt ved tilsyn.

Til slutt vil vi poengtere at lovutvalget har foreslått til dels omfattende endringer - både i hvordan dokumentasjon skal sikres, begrepene som brukes og hva loven skal omfatte. Det er viktig å merke seg at mange av forslagene krever en omfattende teknologiutvikling og ikke minst et kompetanseløft.

Med hilsen

Lena de Faveri (e.f.)
avdelingsdirektør

Kerstin Marianne Gran
rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Tenk miljø – velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no